

VERZETS RESISTANCE MUSEUM

NIEUWSBRIEF
34E JAARGANG NUMMER 2
DECEMBER 2025

VERZETS RESISTANCE MUSEUM

AFSCHEIDSBRIEF VOOR DE NIEUWSBRIEFLEZERS

Wie had gedacht dat ik 37 jaar zou blijven toen ik eind 1988 als vrijwilliger bij het Verzetsmuseum in de Lekstraatsynagoge begon? Ik zeker niet! Maar ik voelde me er wel meteen thuis. De verzetsmensen lagen me met hun doelgerichtheid, en hun informele omgangsvormen gebaseerd op gelijkwaardigheid. Ik werd als jong meisje 100% gerespecteerd. Het museum had een uitstekend educatief programma en een goede, moderne vaste opstelling. Terwijl voor de correspondentie nog brieven werden getypt op een typemachine, waren er voor het publiek al computers met educatieve programma's: grote bakbeesten waar de scholieren op af snelden als er tijd over was na een rondleiding. Met maar twee betaalde medewerkers kreeg ik alle ruimte me nuttig te maken. Na een jaar kreeg ik betaalde baantjes op projectbasis. Als eerste werkte ik met twee stagiairs aan een tentoonstelling over studentenverzet. We interviewden meer dan vijftig studenten - vaak kopstukken uit allerlei geledingen van het verzet. Wat heb ik daar veel van geleerd! In 1992 werd ik conservator.

Scholieren en buitenlandse toeristen waardeerden het museum, maar in het achterafstraatje in Zuid kwamen er jaarlijks maar rond de 15.000 bezoekers. Het bestuur kreeg het voor elkaar dat we naar gebouw Plancius in het Centrum konden verhuizen. Een enorme prestatie, want in de cultuursector was weinig vertrouwen in de levensvatbaarheid van het museum. Het museum was ook nog heel wankel, maar door kleihard werken - ook 's avonds en in het weekenden -, inzet van vrijwilligers en mensen in gesubsidieerde banen en veel projectfondsen-werving, bleef het museum overeind en maakte het naam met vernieuwende tentoonstellingen. De bezoekersaantallen en -inkomsten groeiden gestaag.

In 2003 werd ik (eerst nog ad-interim) directeur. Ik was al in die functie gegroeid, maar aarzelde omdat ik mezelf niet als manager zag. Mijn collega's haalden me over, en gelukkig bleef het museum zo klein dat ik me altijd ook met de inhoud kon bezighouden. Opbouw van een goed team vergde soms pijnlijke beslissingen, maar dat het museum steeds stabiel werd en veel lof kreeg, was een stimulans. Mede dankzij de steun van Stadsdeel Centrum kon het museum uitbreiden met het Junior-museum en extra kantoorruimte in 2013. Een hoogtepunt. Geen moment werd mijn werk saai.

Nu heeft het museum goede jonge medewerkers, digitaal vaardig en thuis in de sociale media. Zij kregen het bijvoorbeeld voor elkaar dat er, zonder beroemdheden in het programma, 3656 jonge bezoekers naar onze laatste Museumnacht kwamen. In onze conservator Karlien Metz zag ik door haar combinatie van zakelijke en inhoudelijke kwaliteiten een ideale opvolger. Toen zij toe was aan een nieuwe uitdaging, was het snel duidelijk: ik stap op, drie jaar voor mijn pensioenleeftijd, en ga me wijden aan een groot schrijfproject waar ik nooit tijd voor had: een biografie over Gerrit van der Veen.

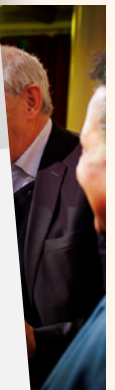
Ik dank alle medewerkers, vrijwilligers, bestuurs- en Raad van Toezichtleden, financiers, vormgevers, en anderen die zich met veel liefde hebben ingezet voor het Verzetsmuseum, waardoor het een alom gerespecteerd museum is, dat - nu rechtsstaat en democratie ook in Nederland onder druk staan - relevanter is dan ooit.

Liesbeth van der Horst

Plantage Kerklaan 61
1018 CX Amsterdam
+31(0)20 6202535

info@verzetsmuseum.org
www.verzetsmuseum.org

HEID RST

Het depot van het Verzetsmuseum.

In ruim 40 jaar heeft het Verzetsmuseum een indrukwekkende collectie opgebouwd van authentieke objecten, documenten, en foto's over alle aspecten van het dagelijks leven, verzet, en vervolging in de periode 1940-1945. Daarnaast is er ook veel materiaal verzameld met betrekking tot de oorlogsjaren in de voormalige Nederlandse koloniën en de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog. Vrijwel alle collectie is geschonken. Veel mensen hebben hun materiaal, vaak met daaraan gekoppelde persoonlijke verhalen, aangeboden omdat ze vinden dat het thuishoort in de collectie van het museum, waar het voor toekomstige generaties bewaard blijft.

40 JAAR VERZETSMUSEUM IS 40 JAAR VERZAMELEN

Hoe onlogisch het ook mag lijken: het opbouwen van een collectie was bij de oprichting van het museum geen expliciete doelstelling.

Toen het museum in 1984 werd opgericht was er nog geen collectie. Het doel dat de oprichters met het museum voor ogen hadden was vooral gericht op kennisoverdracht over het verzet in de Tweede Wereldoorlog en de politiek-historische boodschap daar achter. Pas toen er in het najaar van 1984 werd begonnen met de inhoudelijke opzet van de museumpresentatie werd in allerijl door vrijwilligers en bestuursleden de Werkgroep Collectievorming opgezet. Gelukkig was er een enthousiaste achterban van oud-verzetsmensen die graag materiaal beschikbaar stelde. Daarnaast werd er in februari 1985 een wervingscampagne gestart en verscheen in landelijke dagbladen de advertentie: Verzet en illegaliteit 1940-1945. Daarin werden oud-verzetsmensen en hun familieleden opgeroepen om te helpen van het museum een succes te maken, door op zolders en in schoenendozen naar materiaal uit de oorlogsjaren te zoeken en dat

Eén van de vroege schenkingen aan het Verzetsmuseum. Een seinlamp in koffer in 1944 gebruikt bij wapendroppingen.

Museum in de Lekstraat. Ontwerp en foto: Pieter Hilderling.

beschikbaar te stellen. De respons was overweldigend. Ook bezocht de jonge historicus die de vaste opstelling samenstelde, Karel Margry, gericht kopstukken uit het verzet om hun verhalen en collectiestukken te verzamelen. Na krap een jaar was er genoeg materiaal verzameld om het museum in te richten. Onder die objecten en documenten zaten stukken die nog altijd tot de meest aansprekende in de museumcollectie behoren.

Na de opening van het museum is het verzamelen niet opgehouden. Integendeel! Naar aanleiding van het 10 jarig bestaan gaf het museum een publicatie uit: *Verstoopt Vervalst Verzameld* waarin aan de hand van 200 objecten en documenten een beeld van de inmiddels omvangrijke collectie werd gegeven: distributie- en drukpersmateriaal, zelfgebouwde radio's, vervalsingsmateriaal, weckpotten met ingemaakt voedsel uit de Hongerwinter, etc.

Nog altijd ontvangt het museum ruim honderd schenkingen per jaar en worden er nog steeds bijzondere aanwinsten aan de collectie toegevoegd. Uiteraard kan niet alles tentoon worden gesteld. Veel wordt in het depot onder optimale omstandigheden bewaard. De afgelopen jaren is er hard gewerkt aan digitalisering waardoor collectie- en archiefstukken via een digitale catalogus deels voor iedereen toegankelijk zijn.

Nieuwsgierig? www.verzetsmuseum.org/nl/collectie

VOORUITBLIK 2026

- In februari opent de tentoonstelling **Woman, Life, Freedom, over het vrouwenverzet in Iran**. De moord op de koerdisch-Iraanse Jina Mahsa Amini in 2022 door de zedenpolitie – omdat ze haar hoofddoek niet volgens de voorschriften zou hebben gedragen – ontketende een golf van protesten tegen onderdrukking onder de slogan *Woman, Life, Freedom*. De tentoonstelling toont dat verzet van vrouwen in Iran een lange geschiedenis kent. Het wordt niet alleen via demonstraties geuit, maar ook via kunst, dans en zang, en online wereldwijd verspreid.

- Komende zomer gaat als vanouds de **Verzetstram** weer rijden. De tram neemt je mee langs plekken van oorlog, bezetting en verzet.

- In het najaar staat de **schilderkunst van Hella de Jonge** centraal. Daarin verwekt ze haar familiegeschiedenis – haar Joodse ouders overleefden de Tweede Wereldoorlog in onderduik – en de recente oorlogen in Oekraïne en Gaza.

Een impressie

JUBILEUMFEEST EN AFSCHEID LIESBETH VAN DER HORST

Het Verzetsmuseum vierde op 19 november 2025 zijn 40-jarig jubileum in de Rode Hoed, met bijdragen van o.m. Ronald Leopold (directeur Anne Frank Stichting) en Aik Meeuse (medeoprichter Verzetsmuseum). Freek de Jonge en de band Abintu verzorgden het muzikale programma. De avond stond ook in het teken van het afscheid van voormalig directeur Liesbeth van der Horst, die van stadsdeelbestuurder Lotte Terwel de Andraspenning ontving voor haar grote betekenis voor het museum én Amsterdam.

Daniël Cramer

PORTRET VAN EEN VRIEND VAN HET MUSEUM

Daniël Cramer is sinds mei 2025 voorzitter van de Vriendenstichting

Wie is Daniel Cramer?

Ik ben in 1987 geboren in Amsterdam, op een paar minuten lopen van het Verzetsmuseum. De Plantagebuurt voelt nog altijd als een stukje thuis. In het dagelijks leven ben ik ondernemer. Daarnaast ben ik een groot Ajax-fan – ook in tijden waarin dat wat meer karakter vraagt dan juichen. Maar wat me misschien het beste typeert, is dat ik energie krijg van plekken en mensen met een verhaal.

Betrokkenheid bij het Verzetsmuseum

In mijn familie was het verzet geen abstract hoofdstuk uit de geschiedenisboeken. Zowel de opa en oma van mijn vader als die van mijn moeder hebben elkaar via verzetswerk leren kennen. Het is een geschiedenis waar

ik, zonder overdrijven, aan te danken heb dat ik besta. Maar het is ook een geschiedenis met verlies: niet iedereen in onze familie, of in hun vriendenkring, heeft het einde van de oorlog gehaald. In mijn familie leefde altijd het idee dat je, als het erop aankomt, verantwoordelijkheid draagt. Dat je niet weggijkt. Het Verzetsmuseum is voor mij de plek waar die les tastbaar wordt.

Ambities als nieuwe voorzitter

Als voorzitter van de Vriendenstichting wil ik vooral bouwen aan groei: meer leden, meer betrokkenheid, meer ambassadeurs. Mijn stelling is dat de waarden waar het museum voor staat – moed, verantwoordelijkheid en solidariteit – urgenter zijn dan op welk moment dan ook sinds de oprichting van het museum.

Verzet is nooit iets van links of rechts geweest: in mijn eigen familie zaten zowel mensen uit het progressieve studenten-

verzet als een burgemeester van een klein Zeeuws dorp uit traditionele protestantse hoek. Wat hen bond was het besef dat je niet weggijkt als het erop aankomt. En precies die breedte van overtuiging wil ik uitdragen. Dat wil ik niet alleen doen. Daarom zoek ik mensen die met mij het museum en de Vriendenstichting willen versterken: boegbeelden en ambassadeurs die nieuwe generaties aanspreken en die met overtuiging kunnen helpen het belang van het Verzetsmuseum uit te dragen.

Ik hoop dat over veertig jaar iedere scholier in Amsterdam en omstreken het museum of een van de reizende tentoonstellingen van het museum bezoekt. En dat het Verzetsmuseum nog steeds doet wat het nu zo goed doet: het verleden gebruiken als kompas voor de toekomst.

WORD
VRIEND!

Voor € 30 per jaar word je Vriend(in) van het Verzetsmuseum. Je ontvangt twee keer per jaar de papieren nieuwsbrief en vier keer per jaar de digitale nieuwsbrief. Het hele jaar door heb je gratis toegang tot het museum. Daarnaast krijg je korting op veel lezingen en activiteiten. Elk jaar organiseren we een Vriendendag met een speciaal programma.

Vriend worden? Stuur deze bon ingevuld naar Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum, Antwoordnummer 9254, 1000 WZ in Amsterdam. Een postzegel is niet nodig.

Door ondertekening van deze bon geef je toestemming aan Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum Amsterdam, gevestigd te Amsterdam, met adres: Plantage Kerklaan 61, 1018 CX Amsterdam, Incassant-id: NL21ZZZ412039530000, om doorlopend incasso-opdrachten te sturen naar je bank om een bedrag voor de jaarlijkse vriendenbijdrage te kunnen incasseren, en je bank doorlopend een bedrag van je rekening af te laten schrijven overeenkomstig de opdracht van Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum Amsterdam. Ook geef je toestemming om via het opgegeven e-mailadres op de hoogte te worden gehouden van onze activiteiten.

Ik steun de Vrienden jaarlijks met:

- ☐ € 30 (1 vriendenpas)
☐ € 40 (2 vriendenpassen)
☐ ander bedrag, namelijk € _____

Naam _____

Straat en huisnummer _____

Postcode en woonplaats _____

Land _____

Telefoonnummer _____

E-mailadres _____

IBAN _____

Plaats en datum _____

Handtekening _____

Vul de bon in en
stuur deze op.

Of scan de
QR-code met
een telefoon.

